

Informe sobre la situació de les persones grans amb dependència funcional i les persones cuidadores a Barcelona

Projecte DEPCURA-BCN (2024)

Autor: **Albert Julià**
albert.julià.cano@ub.edu

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

DEPCURA-BCN

Projecte concedit en la 2a edició de les Subvencions extraordinàries per a la recerca i la innovació en col·laboració amb la Fundació "la Caixa"

Membres de l'equip	
Albert Julià	 UNIVERSITAT DE BARCELONA
Sandra Escapa	
Marga Marí-Klose	
Pedro Gallo	
Toni Rivero	 Fundació Salut i Envel·liment UAB
Alba Lanau	 Universitat Pompeu Fabra Barcelona

Anàlisi quantitativa

Enquesta DEPCURA-BCN

Enquesta DEPCURA-BCN

- Univers: Persones de 65 y més anys en SDF residents a Barcelona (29.689 persones). Convivència domiciliària (no residències)
- N=1.600 (nivell de confiança 95%; error $\pm 2,4\%$)
- Mostra probabilística estratificada segons sexe, edat, territori (estrats segons nivells d'ingressos), i nacionalitat
- Dirigit a persona en SDF: Només SDF (55,8%); amb ajuda d'una altra persona (12,2%); únicament una altra persona (32,1%)
- Presencial (CAPI), de 4 setembre a 6 d'octubre 2023

Dimensions Enquesta DEPCURA-BCN

- 1. Característiques** de les persones i de la llar
(sociodemogràfica i socioeconòmica)
- 2. Mobilitat i accessibilitat**
- 3. Salut, activitats vida quotidiana, discapacitats**
- 4. Suport** a la dependència; cobertura de **necessitats**
- 5. Temps** (trajectòria de cures; dedicació de temps de cures;etc)
- 6. Perfils** de les persones **cuidadores** (i dedicació)
- 7. Serveis i orientacions de cura (estratègies):** SAD; centre de dia; contrast “ideal” de cura i realitat; etc.
- 8. Suport social i soledat**

1. Característiques de les persones i de la llar

Perfil de les persones grans en SDF

DEPCURA-BCN

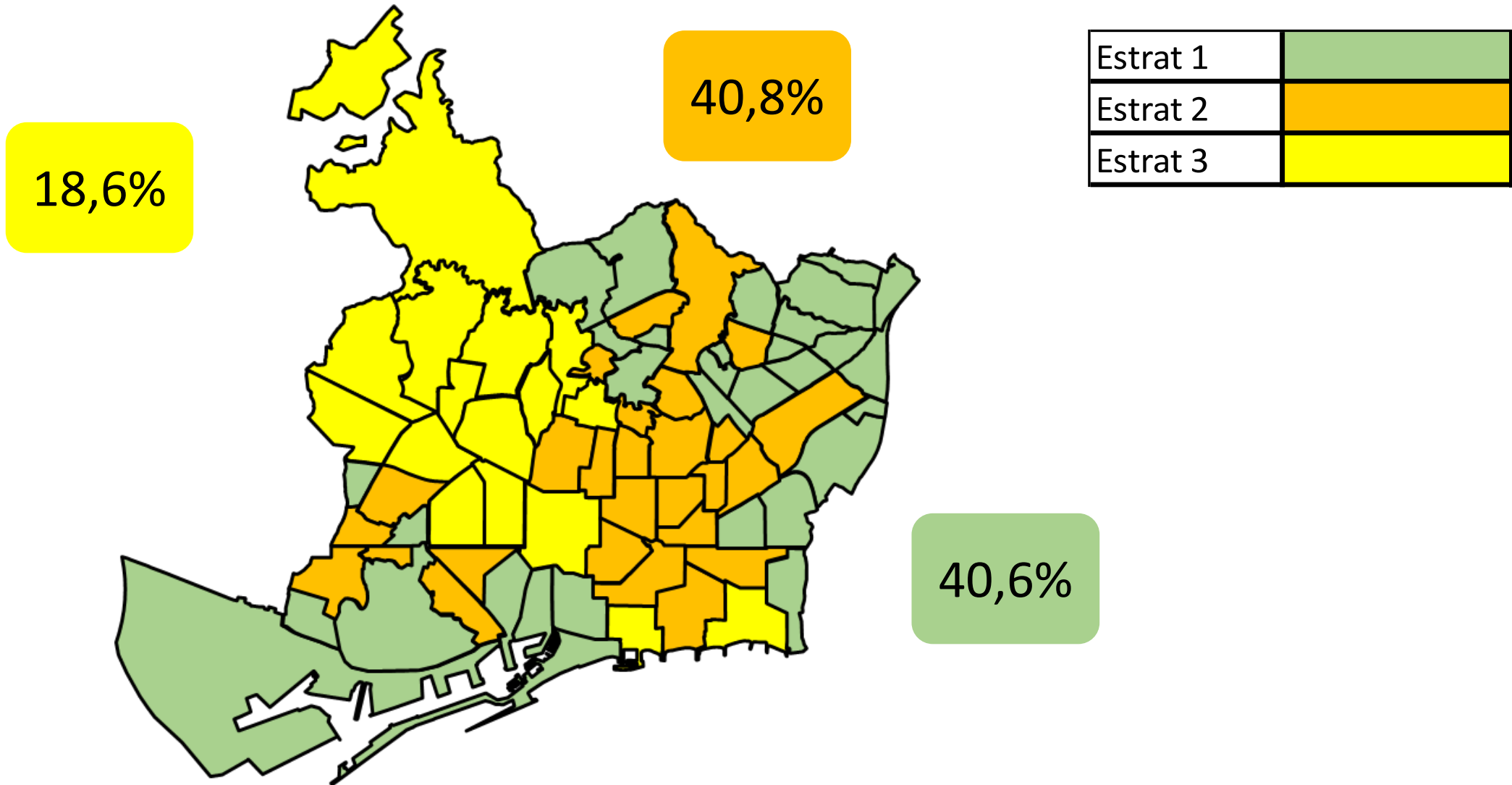
	N	%
Sexe de la persona en SDF		
Home	450	28,1
Dona	1150	71,9
Edat		
66 a 75	196	12,3
76 a 85	467	29,2
Més de 85	937	58,6
Nacionalitat de la persona en SDF		
Espanyola	1580	98,8
Estrangera	20	1,3
Lloc naixement		
Barcelona ciutat	553	34,7
A la resta de Catalunya	132	8,3
A la resta d'Espanya	868	54,5
Altre país	39	2,4
Grau de Dependència		
Grau I	790	49,4
Grau II	591	36,9
Grau III	219	13,7
Discapacitat		
Sí	1111	72,0
No	432	28,0

Ingressos de la llar

Quintils

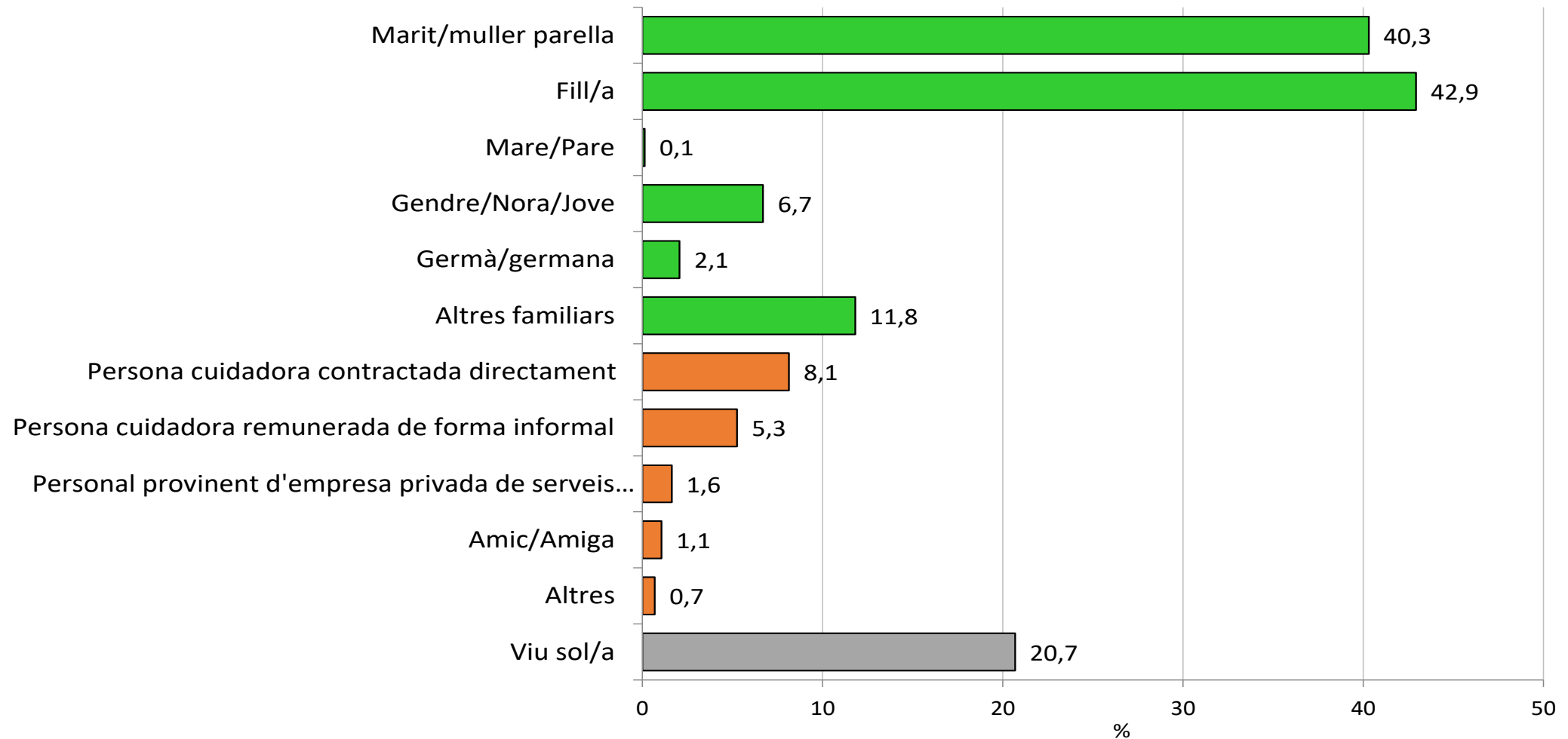
Q1	<= 10.800 €
Q2	10.801-15.000 €
Q3	15.001-21.000 €
Q4	21.001-30.000 €
Q5	> 30.000€
Mitjana	20.376,80 €
Mediana	18.000,00 €
Perduts	19,90%

% per Estrats de barris (segons renda mitjana de la llar)

Font: Estrats segons renda mitjana de la llar (INE, 2020)

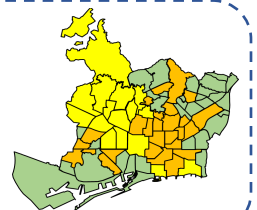
Formes de convivència

El **70,3%** viu amb algun **familiar**, i el **14,6%** amb algun **cuidador no familiar**

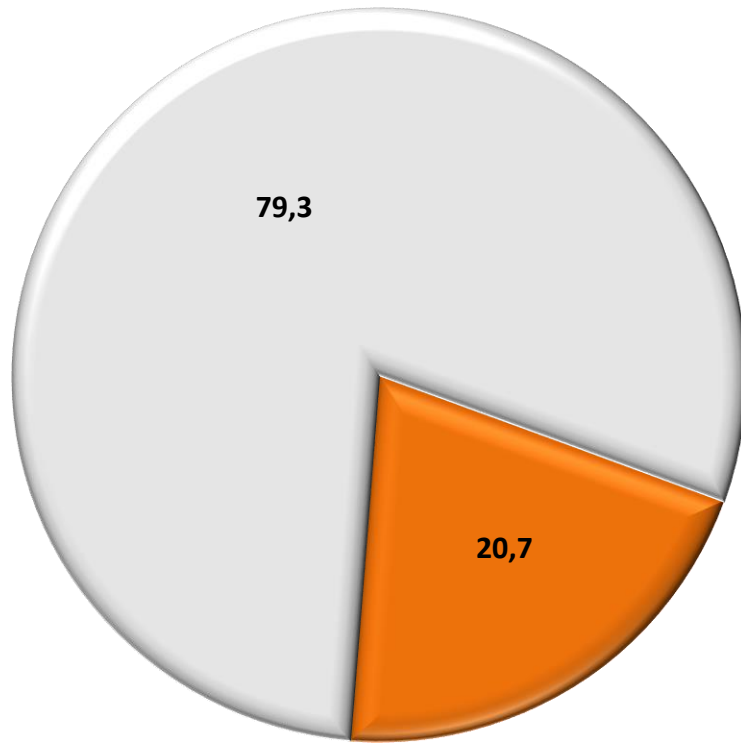
Convivència no familiar

Estrat 1	10,5%
Estrat 2	13,8%
Estrat 3	25,5%

Convivència. Persones que viuen soles

% de persones que viuen soles

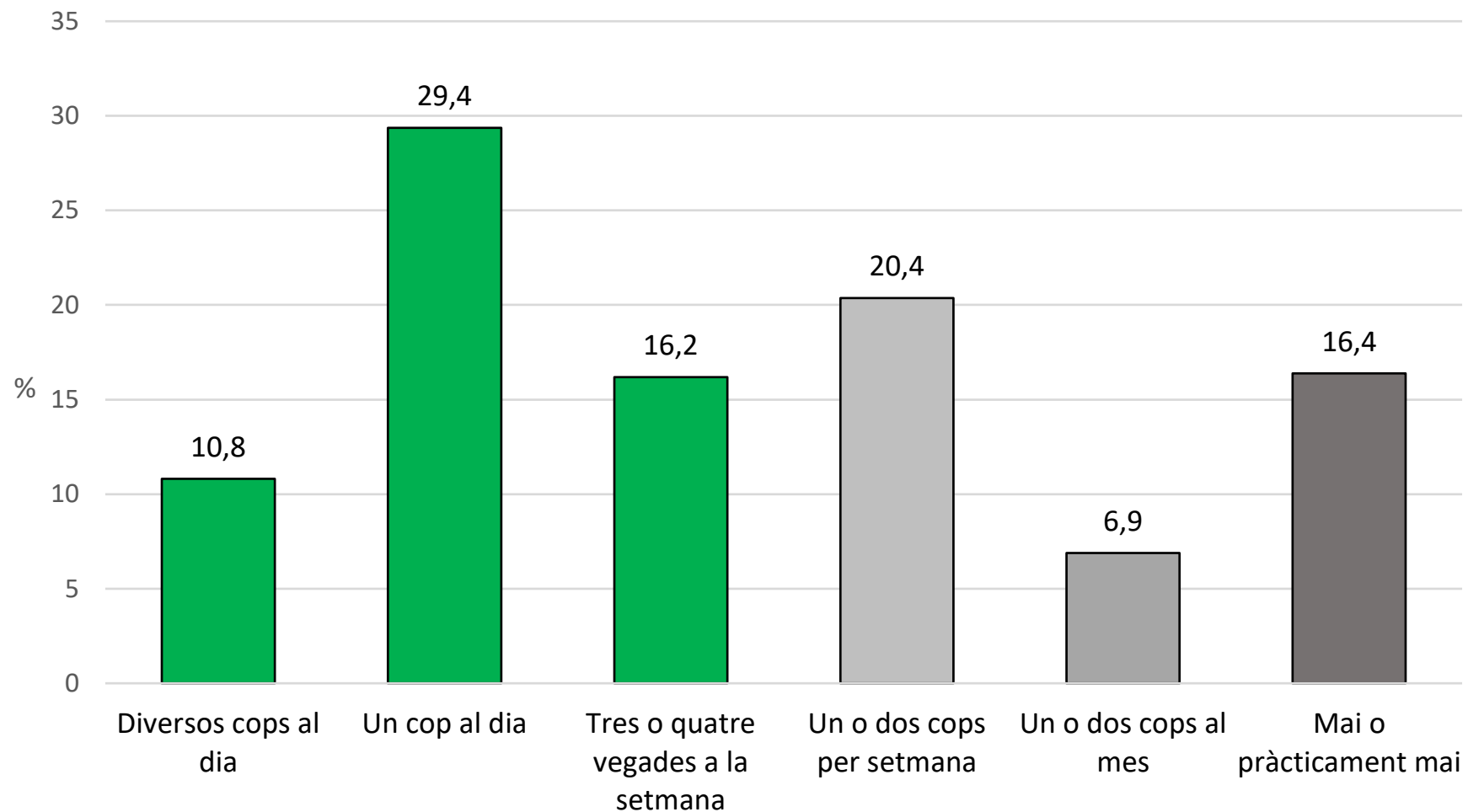
■ Viu sol/a ■ Viu amb algú

	Viu sol/a (%)
Total	20,7
Sexe de la persona en SDF	
Home	8,9
Dona	25,3
Barri segons renda	
Renda Baixa	23,0
Renda Mitja	20,4
Renda Alta	16,4
Grups d'edat	
65-75	13,8
76-85	19,3
85 i més anys	22,8
Discapacitat reconeguda	
Sí	16,9
No	28,7

El **20,7%** de la mostra de persones en SDF no conviu amb cap persona.
El perfil que sol viure només són **dones de > 85 anys**

2. Mobilitat i accessibilitat

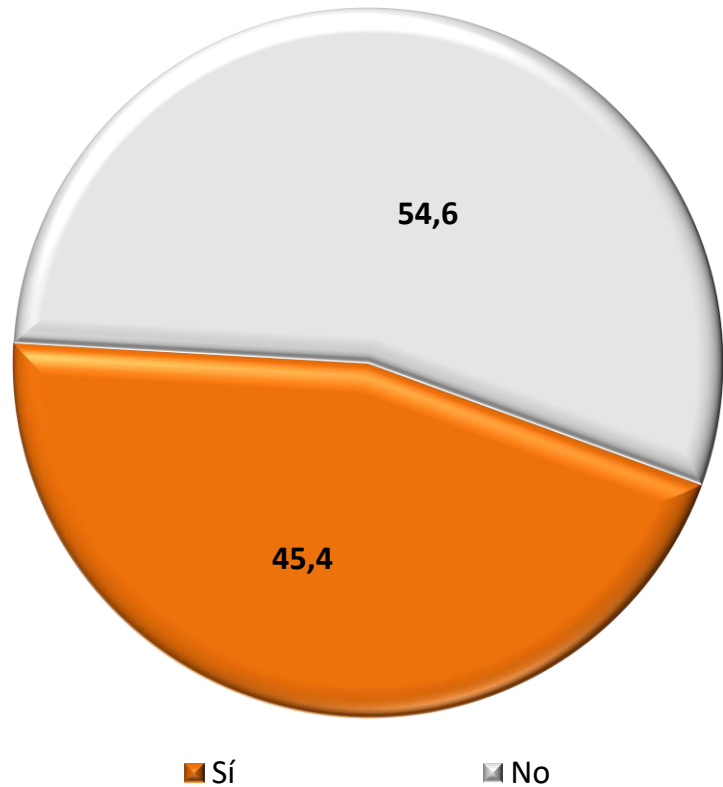
Freqüència sortir de casa

72,7% ho fa sempre o casi sempre acompanyat/da
11,4% ho fa sempre o casi sempre sol/a

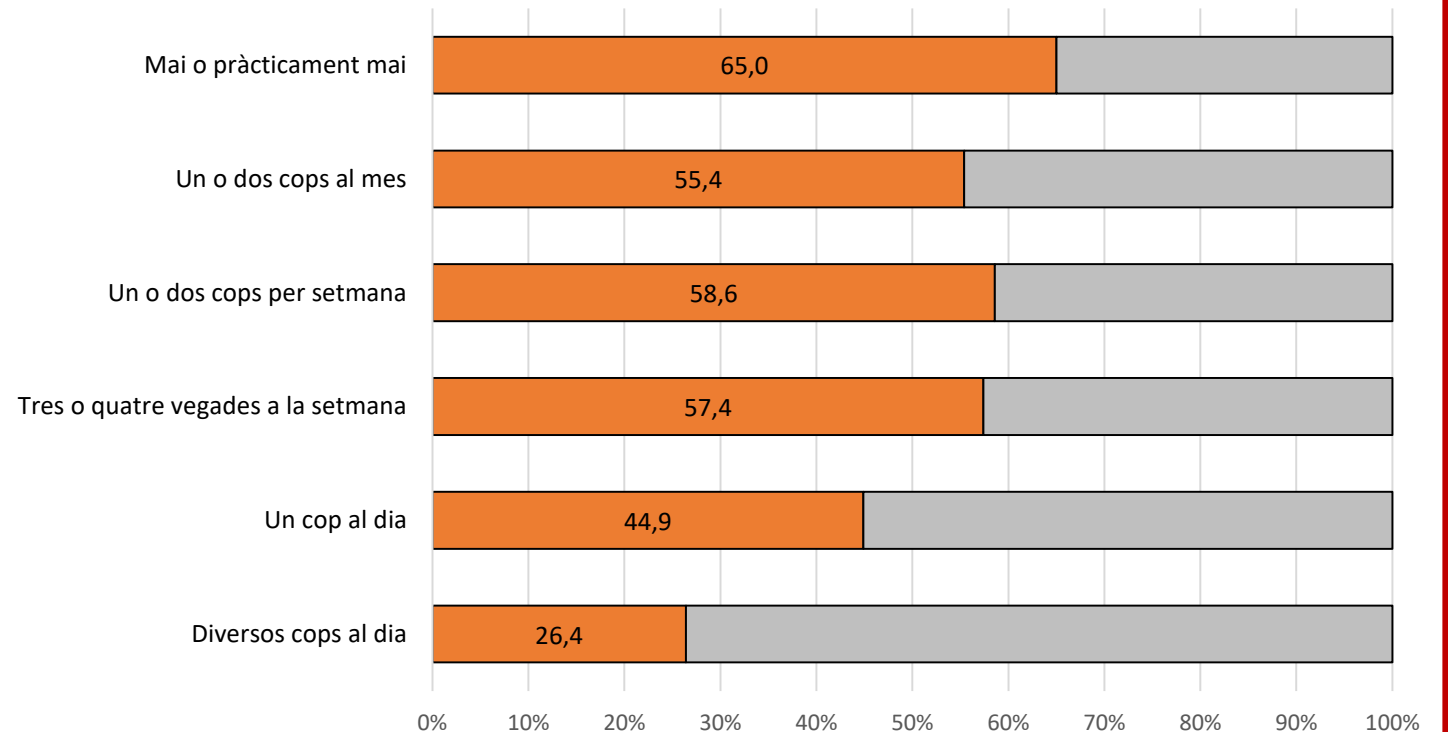
Freqüència sortir de casa

% agradaria sortir més de casa

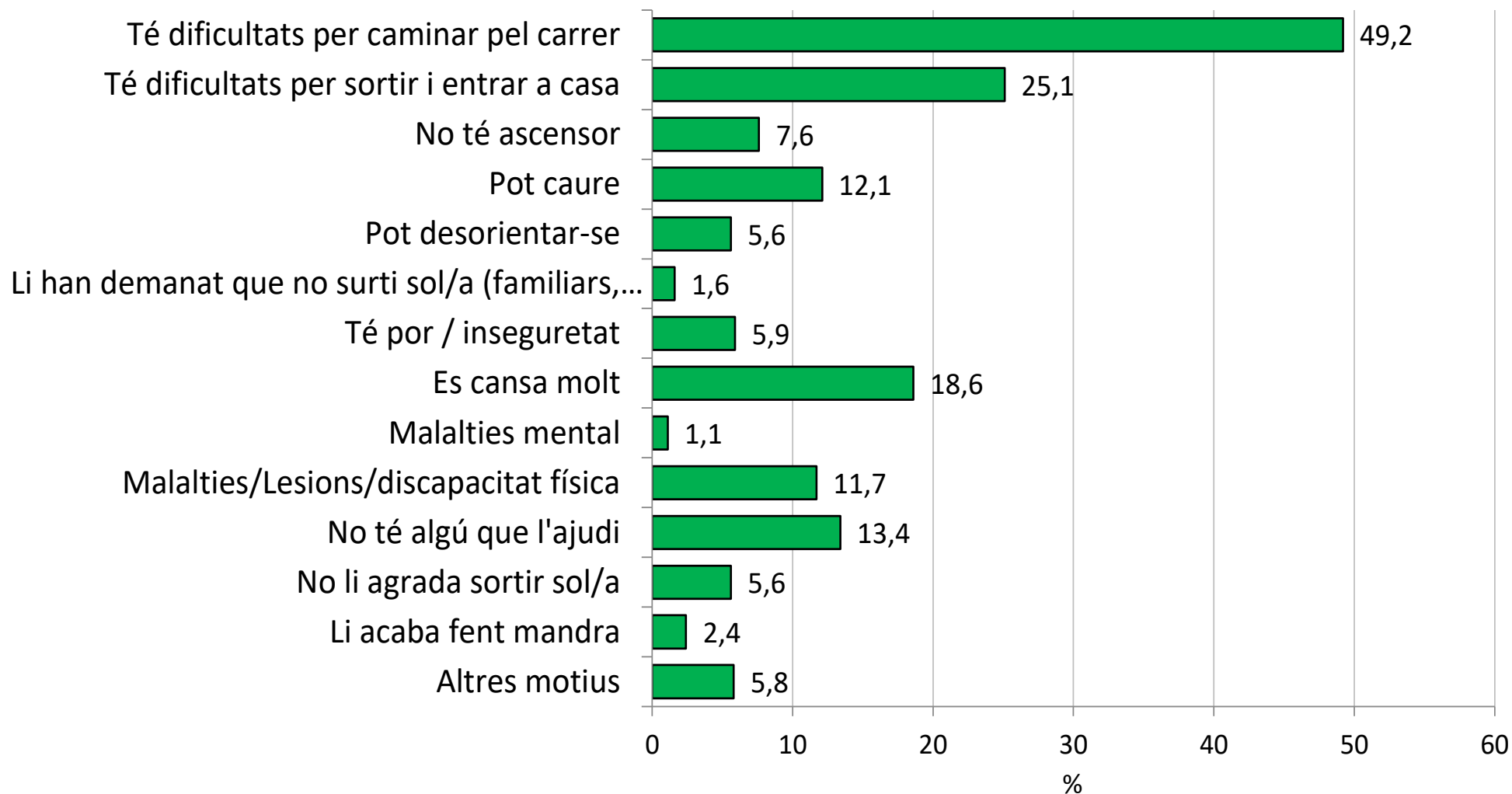
% segons la freqüència en que surten

(N=respostes dels dependents)

El 45,4% dels enquestats els hi agradaria sortir més de casa (el 51,6% si només es té en consideració les enquestes on contesten directament els dependents)

Motius no surten més de casa

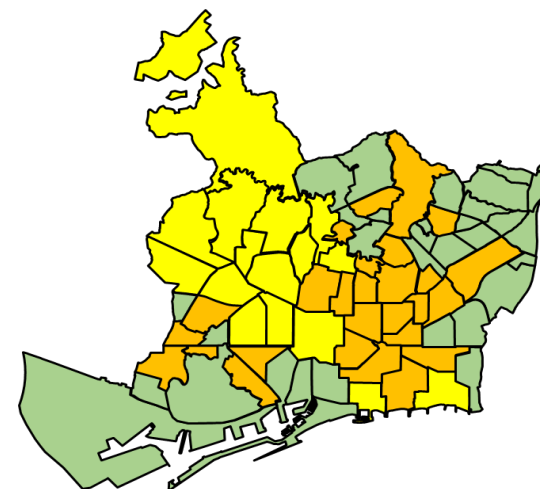
El percentatge de no tenir algú que l'ajudi (13,4%) és superior si és en compte que alguns dels altres motius poden superar-se amb acompanyament d'altres

Barreres físiques

EN L'ACTUALITAT, TROBA DIFICULTATS PER A PODER VALER-SE O MOURE'S AMB NORMALITAT... %

DINS DEL PROPI HABITATGE (HABITACIONS, BANYS, CUINA, ANAR A OBRIR LA PORTA QUAN SONA EL TIMBRE, ETC.)	58,1
EN ALTRES ZONES DEL SEU EDIFICI (PORTAL, ESCALES, ASCENSOR, PATI, GARATGE, ETC.)	65,1
PEL SEU BARRI	74,9

	Habitatge	Edifici	Barri
Estrat 1	55,1%	62,2%	74,6%
Estrat 2	61,1%	69,0%	77,4%
Estrat 3	57,9%	62,7%	70,3%

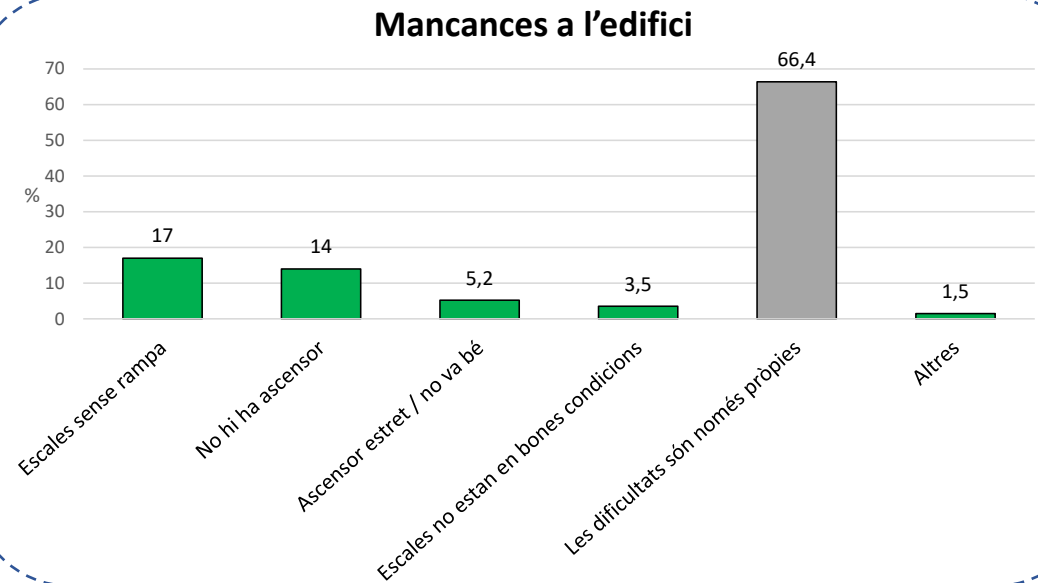
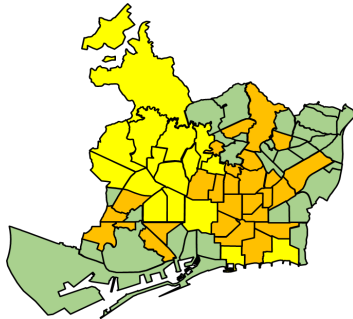

On es troben més barreres físiques per la mobilitat és en el carrer. No s'observen diferències gaire significatives segons Estrats de barris.

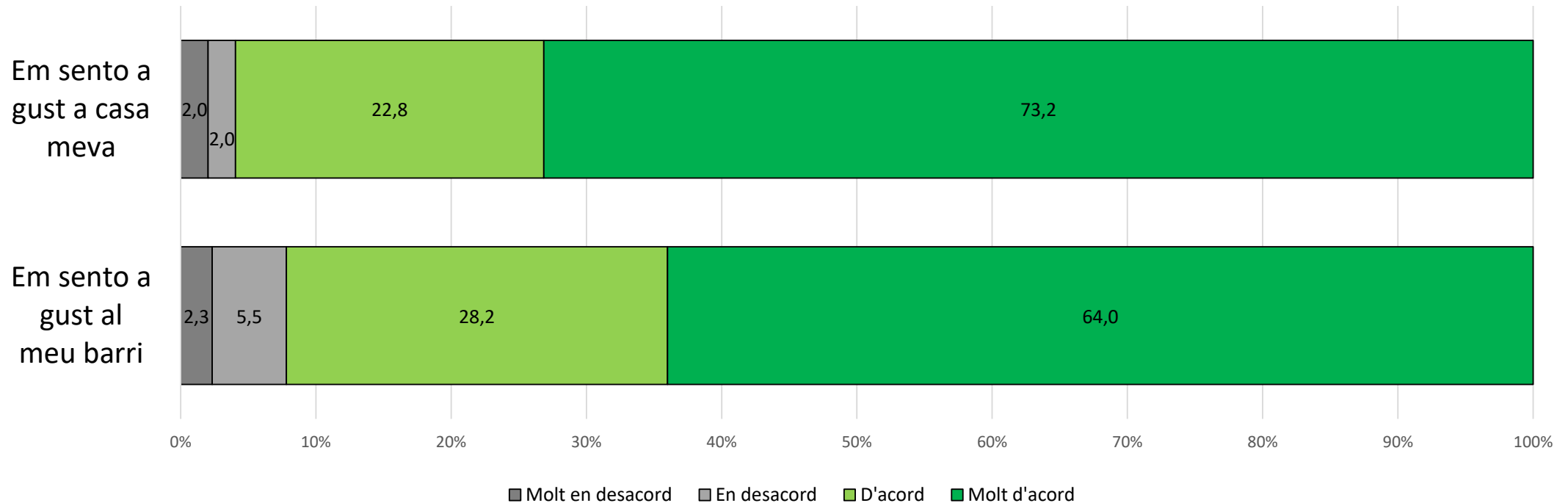
Barreres físiques

EN L'ACTUALITAT, TROBA DIFICULTATS PER A PODER VALER-SE O MOURE'S AMB NORMALITAT...	%
DINS DEL PROPI HABITATGE (HABITACIONS, BANYS, CUINA, ANAR A OBRIR LA PORTA QUAN SONA EL TIMBRE, ETC.)	58,1
EN ALTRES ZONES DEL SEU EDIFICI (PORTAL, ESCALES, ASCENSOR, PATI, GARATGE, ETC.)	65,1
PEL SEU BARRI	74,9

	Habitatge	Edifici	Barri
Estrat 1	55,1%	62,2%	74,6%
Estrat 2	61,1%	69,0%	77,4%
Estrat 3	57,9%	62,7%	70,3%

On es troben més barreres físiques per la mobilitat és en el carrer.
No s'observen diferències gaire significatives segons Estrats de barris.

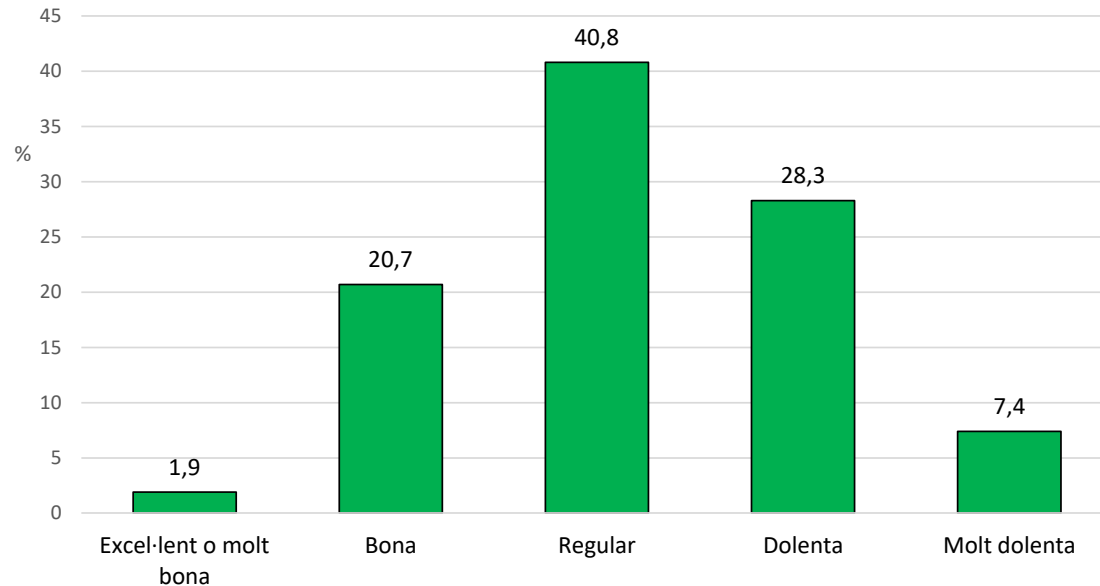
La majoria de persones grans en SDF estan a gust a casa seva (en major proporció) i al seu barri. Tanmateix, el percentatge baixa en funció si tenen problemes de mobilitat en un o altre espai.

Té problemes de mobilitat a....

Molt d'acord a sentir-se a gust a....	Casa seva		Al seu barri	
	Sí	No	Sí	No
Casa seva	68,0%	78,7%		
Al seu barri			60,3%	71,9%

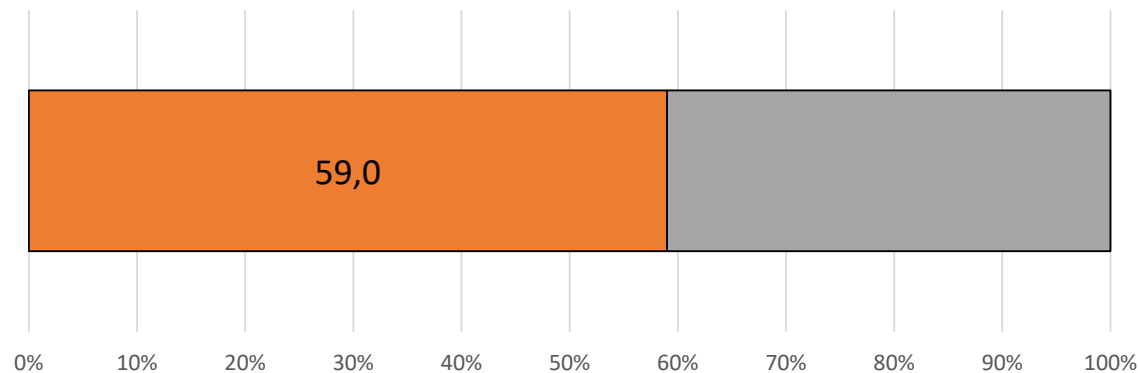
3. Salut, discapacitat i activitats vida quotidiana

Percepció de salut

El 22,6% del les persones en SDF consideran que tenen una salut positiva

Baix benestar mental (*WHO-5 Wellbeing Index*)

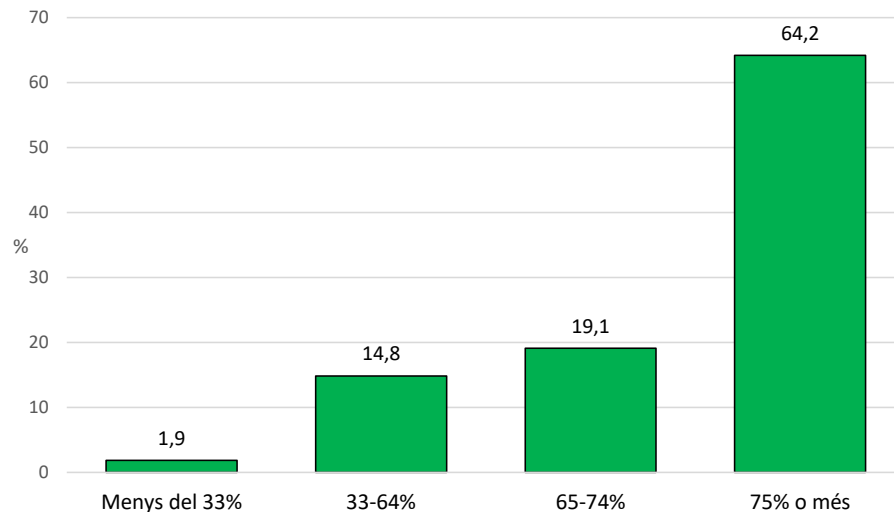

Segons l'Index WHO-5, els perfils que tenen més risc de baix benestar mental són:

- Dones (60,1%)
- De 66 a 75 anys (62,9%)
- De Estrats 1 (60,7%) i 2 (61%)
- Amb discapacitat (63,5%)
- Que viuen sols/es (60,3%)

El 72 % de la mostra té algun grau de discapacitat

Grau discapacitat reconegut

Limitacions (% segons el total de persones amb discapacitat)

Té alguna limitació greu a la **vista** que li impossibiliti mirar la televisió a dos metres, fins i tot amb ulleres o lents de contacte (o ceguesa d'un ull o ceguesa total)? 36,7

Té alguna limitació greu de l'**oïda**, de manera que no pugui seguir una conversa de to normal entre diverses persones, fins i tot amb aparell (o sordesa d'una orel·la o sordesa total)? 43,1

Té alguna limitació greu per **parlar**, per exemple a conseqüència d'una operació de laringe, que faci que els altres tinguin dificultats per entendre el que vostè diu? 18,4

Té dificultats per **construir frases comprensibles** 33,5

Té dificultats per **comprendre el significat** del que li diuen altres persones 41,5

Té problemes físics de **mobilitat**, una limitació greu per sortir de casa si no va acompanyat/ada d'una altra persona? 89,1

Té problemes de **deteriorament cognitiu** (per exemple: demència, Alzheimer, etc.)? 44,7

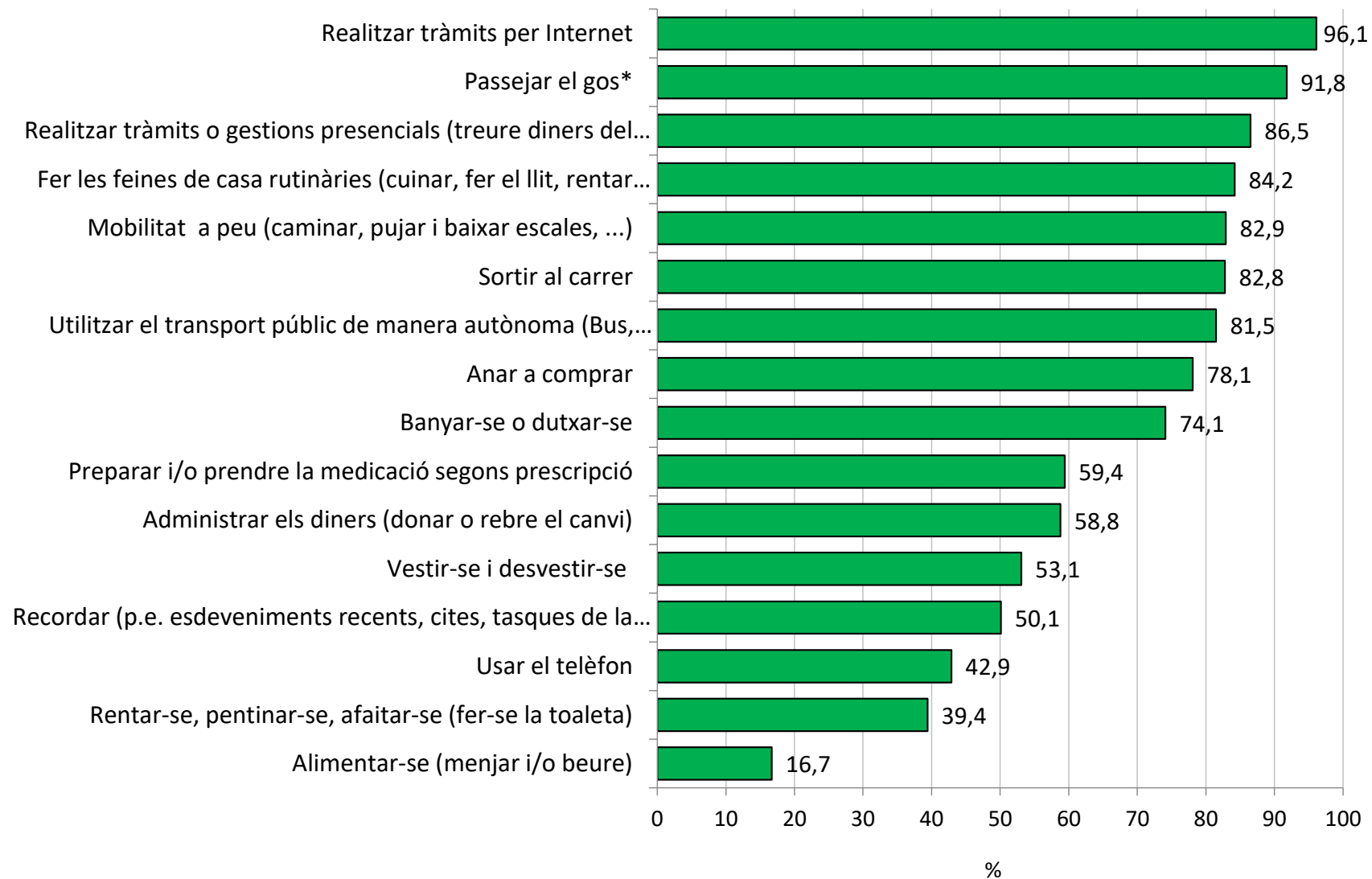
Té problemes de **depressió o ansietat** diagnosticats? 42,4

AMB QUINA FREQUÈNCIA **MAI** HA REALITZAT LES SEGÜENTS ACTIVITATS EN ELS DARRERS 2 MESOS

	Mai (%)
ACTIVITATS ORGANITZADES EN GRUP (CLASSES, GRUPS D'OCI O ALTRES ACTIVITATS)	92,1
ACTIVITATS DE VOLUNTARIAT EN ALGUNA ENTITAT, COM UNA ASSOCIACIÓ DE VEÏNS O SIMILAR	99,2
ACTIVITATS ESPORTIVES	93,4
VISITAR A ALTRES PARENTS O AMICS	74,1
DONAR SUPORT, CURES O AJUDAR A ALTRES PERSONES (NO VOLUNTARIAT)	93,9
ANAR AL METGE	39,3
ANAR A L'ESGLÉSIA O ALTRES CENTRES DE CULTURE RELIGIOSA	87,7
ANAR A COMPRAR	57,1
ACTIVITATS CULTURALS, COM TEATRE, EXPOSICIONS, XERRADES	95,9

Les activitats que realitzen són poc freqüents, més enllà d'anar al metge i anar a comprar

TENIR FORÇA O MOLTA DIFICULTAT PER....

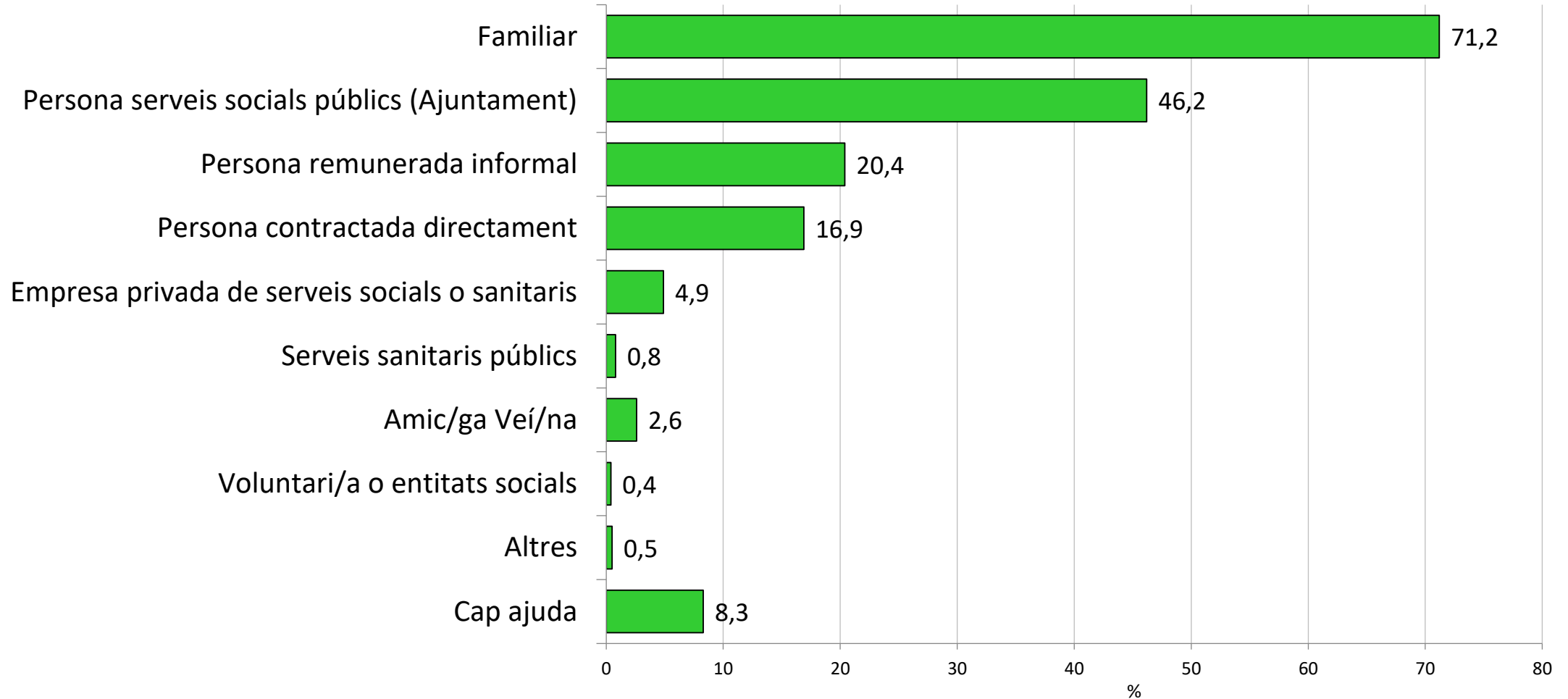

*El 9% de la mostra té un gos a la llar.

4. Suport rebut i cobertura de necessitats

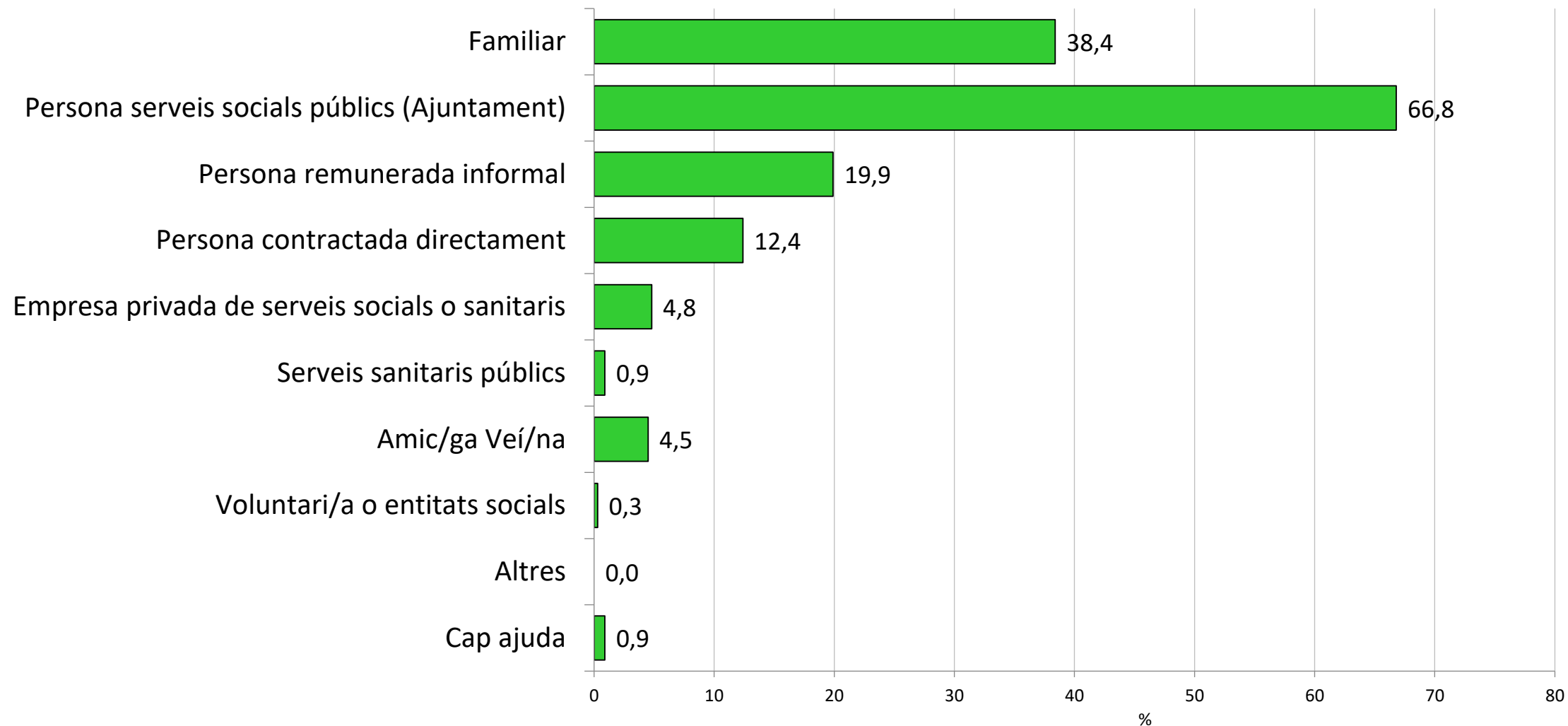
Tipus d'ajuda que reben

% de persones que reben ajuda per a realitzar les activitats quotidianes i per a la seva cura segons tipus d'ajuda

Tipus d'ajuda: persones que viuen soles

% de persones que VIUEN SOLES que reben ajuda per realitzar les activitats quotidianes i per la seva cura segons tipus d'ajuda

Tipus d'ajuda que reben segons característiques

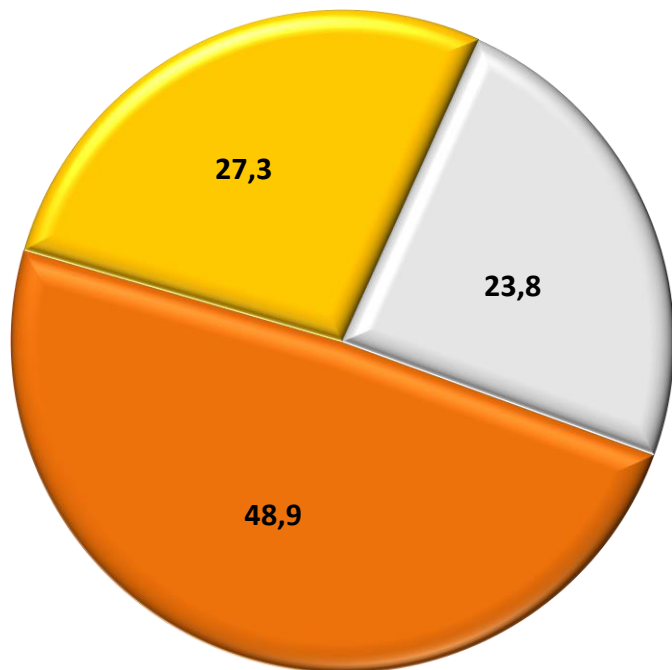
DEPCURA-BCN

	Estrats barris renda			Ingressos llar				No info (20%)	Grau		
	Estrat1	Estrat2	Estrat3	Quartil1	Quartil2	Quartil3	Quartil4		I	II	III
Familiar	68,7	75,0	68,1	52,9	72,3	84,2	85,2	62,3	63,2	79,2	78,5
Persona serveis socials públics (Ajuntament)	46,1	47,3	44,0	59,7	51,4	43,4	34,8	41,5	48,7	44,2	42,5
Persona contractada directament	12,6	16,4	27,2	9,7	13,2	16,1	18,2	27,4	12,9	16,9	31,1
Persona remunerada informal	17,6	22,8	21,1	19,4	17,6	19,6	19,1	26,1	19,7	20,8	21,5
Empresa privada de serveis socials o sanitaris	5,5	4,9	3,7	6,8	1,7	5,7	2,1	8,2	4,6	4,1	8,7
Amic/ga Veí/na	2,3	2,8	2,7	4,1	2,4	1,3	1,2	3,8	2,7	2,9	1,4

Les persones en SDF amb **ingressos més elevats** són les que reben de forma **més freqüent ajuda de familiars** i en **menor mesura** ajuda d'una persona de **serveis socials públics**. També són els perfils que **més sovint reben** ajuda d'una persona **contractada**, però no d'una persona remunerada informal

Satisfacció amb les ajudes que rep

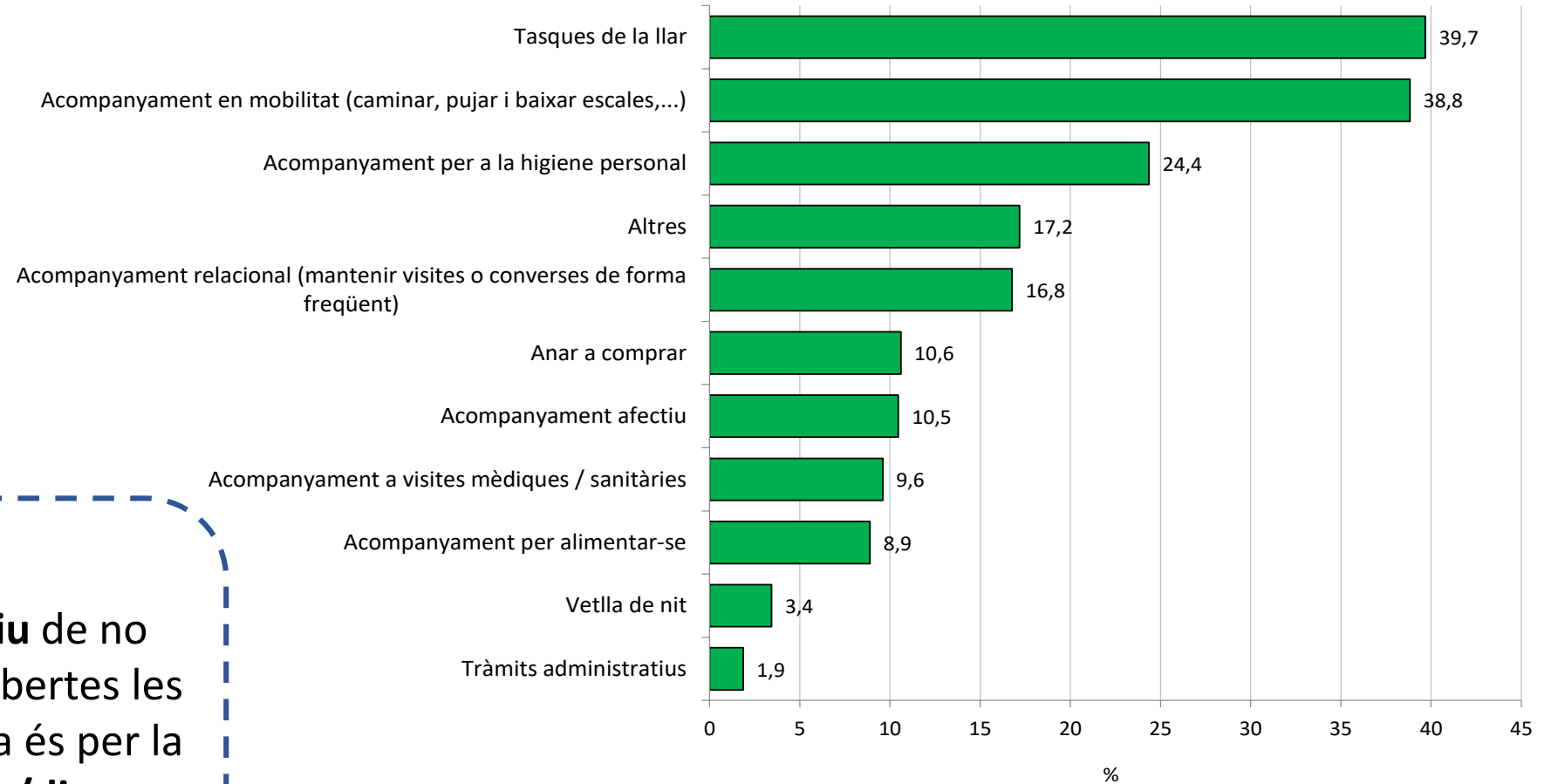
Considera que l'ajuda que rep satisfà les seves necessitats?

■ Sí, totalment
 ■ Sí parcialment
 ■ No

	Sí, totalment	Sí, parcialment	No
Sexe de la persona en SDF			
Home	49,0	25,3	25,8
Dona	48,9	28,0	23,1
Estrats de barris			
Estrat baix	45,6	27,6	26,9
Estrat mig	48,0	31,2	20,8
Estrat Alt	57,9	17,9	24,2
Grups d'edat			
66-75	43,3	29,3	27,4
76-85	44,8	29,6	25,6
85 i més anys	52,0	25,7	22,3
Quartils ingressos de la llar			
Q1	38,4	29,2	32,4
Q2	41,0	33,2	25,7
Q3	51,2	25,6	23,2
Q4	53,2	28,3	18,4
Viu sol			
Sí	38,2	29,9	31,8
No	51,8	26,5	21,6
Grau Dependència			
Grau I	44,0	29,0	27,0
Grau II	54,3	25,5	20,2
Grau III	51,2	26,1	22,7
Discapacitat reconeguda			
Sí	46,0	30,2	23,9
No	57,0	19,3	23,7

Quines són les necessitats no cobertes TOTALMENT

El principal motiu de no tenir totalment cobertes les necessitats d'ajuda és per la manca d'hores/dies d'atenció (55,8%)

Quantes hores al dia?

3,3 h/dia de mitjana

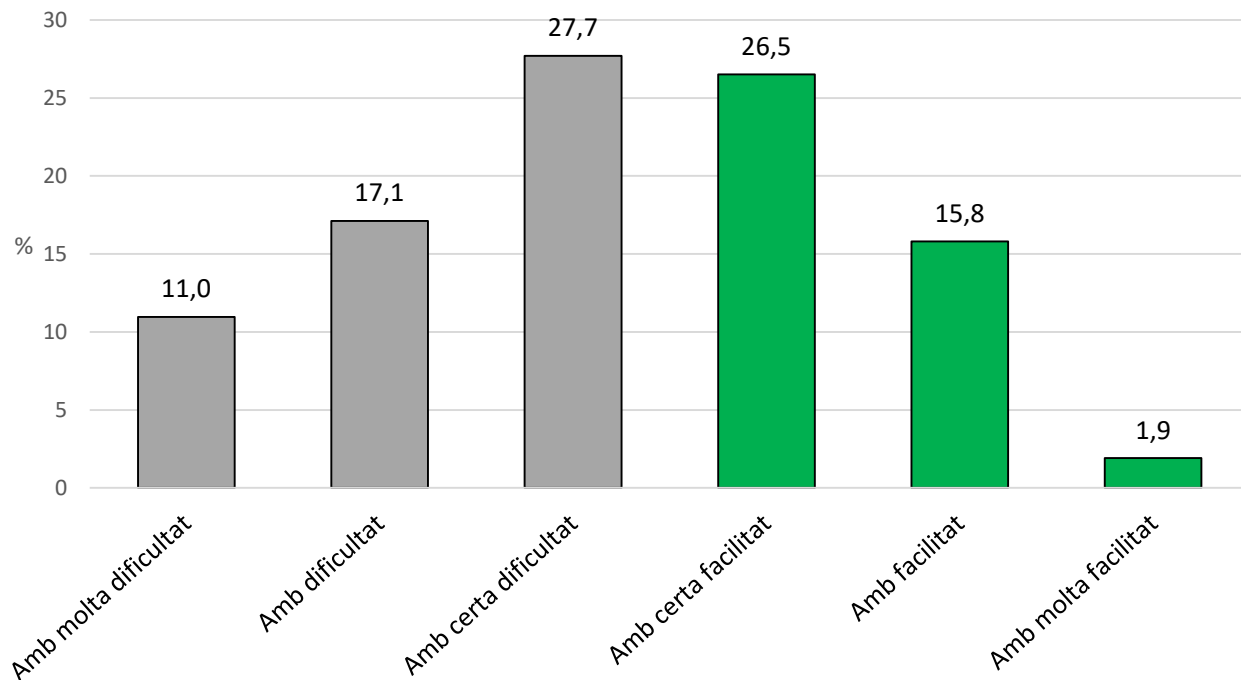
Despesa que suposa el pagament d'una o més persones que ajuden

	Mitjana despesa (€/mensuals)
Total	1.310,34
Sexe de la persona en SDF	
Home	1.403,0
Dona	1.292,0
Estrats de barris	
Estrat baix	1.111,9
Estrat mig	1.346,0
Estrat Alt	1.435,0
Grups d'edat	
66-75	1.053,8
76-85	1.391,9
85 i més anys	1.315,0
Quartils ingressos de la llar	
Q1	1.215,8
Q2	1.169,5
Q3	1.280,4
Q4	1.536,4
Grau Dependència	
Grau I	1.253,3
Grau II	1.364,4
Grau III	1.286,0
Discapacitat reconeguda	
Sí	1.310,5
No	1.312,4

Les principals diferències s'observen en funció dels ingressos i dels Estrats de barris

Dificultats fer front despeses de cura

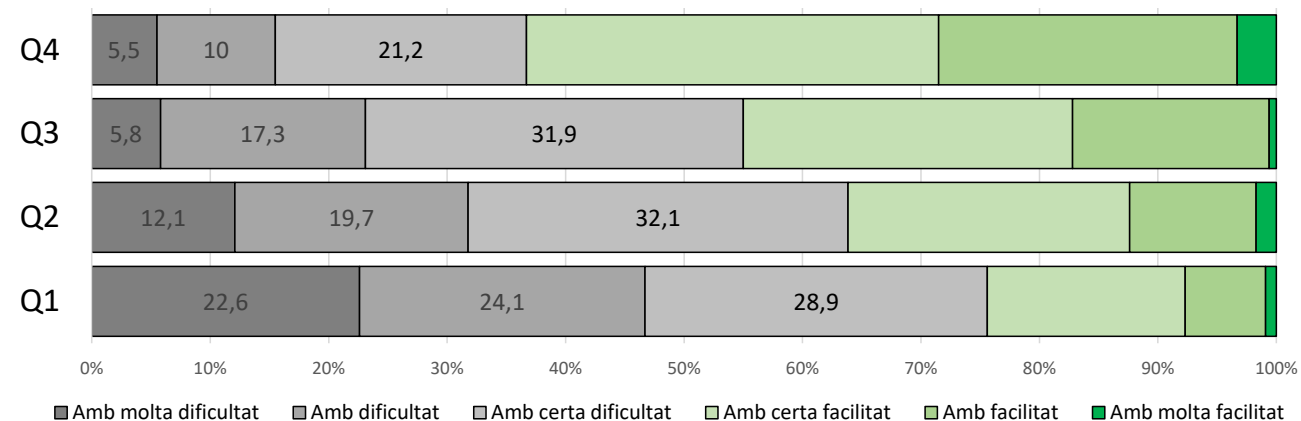
Despesa que suposa el TOTAL de les cures en relació als ingressos de la llar

Hi ha un **28,1%** que la despesa de les cures suposa una **dificultat o molta dificultat** en relació als seus ingressos de la llar

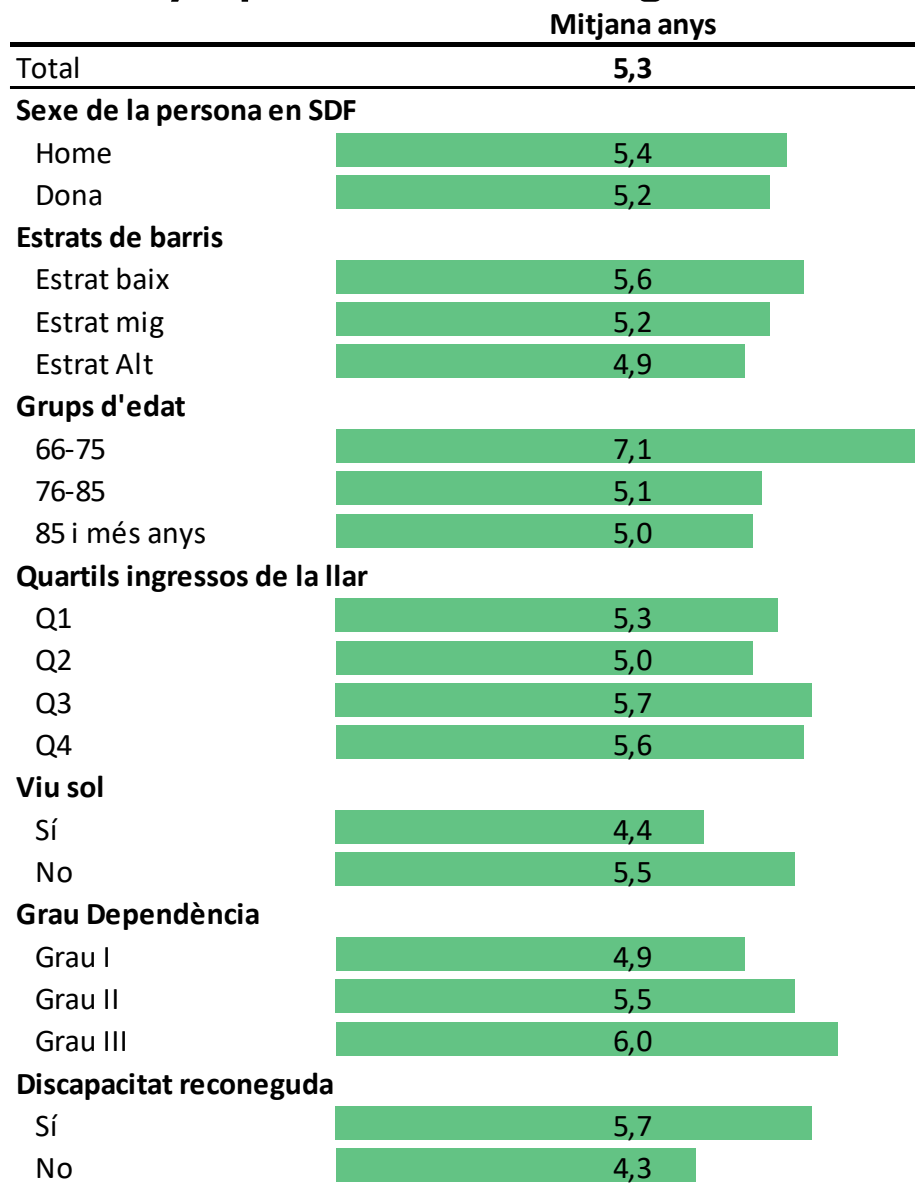
El **46,7%** del **1r quartil** d'ingressos (baixos) té dificultat o molta dificultat per fer front les despeses de cura. Al **4t quartil** (alts) **4 vegades menys**

Segons quartils d'ingressos

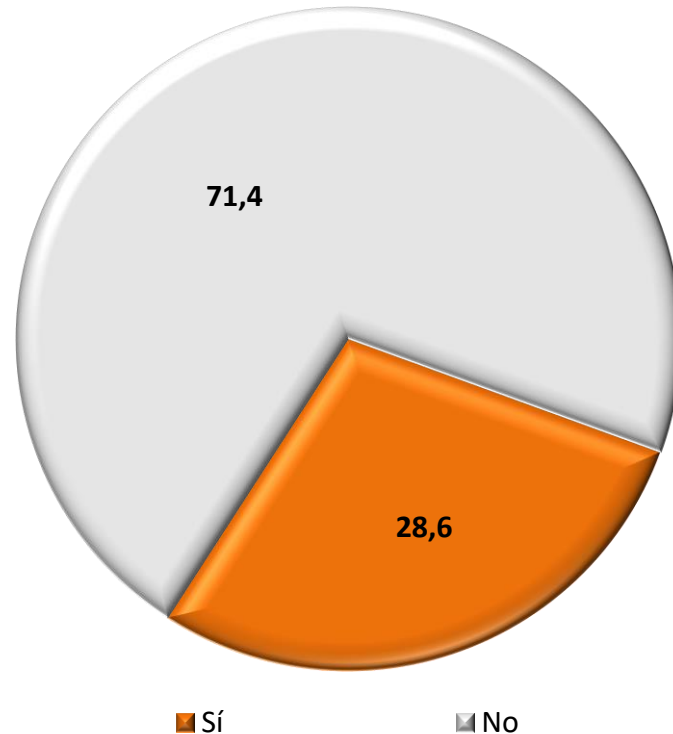

5. Temps

Mitjana d'anys que reben cures segons característiques

Necessita algun tipus d'ajuda o de vetlla (vigilància) durant la nit?

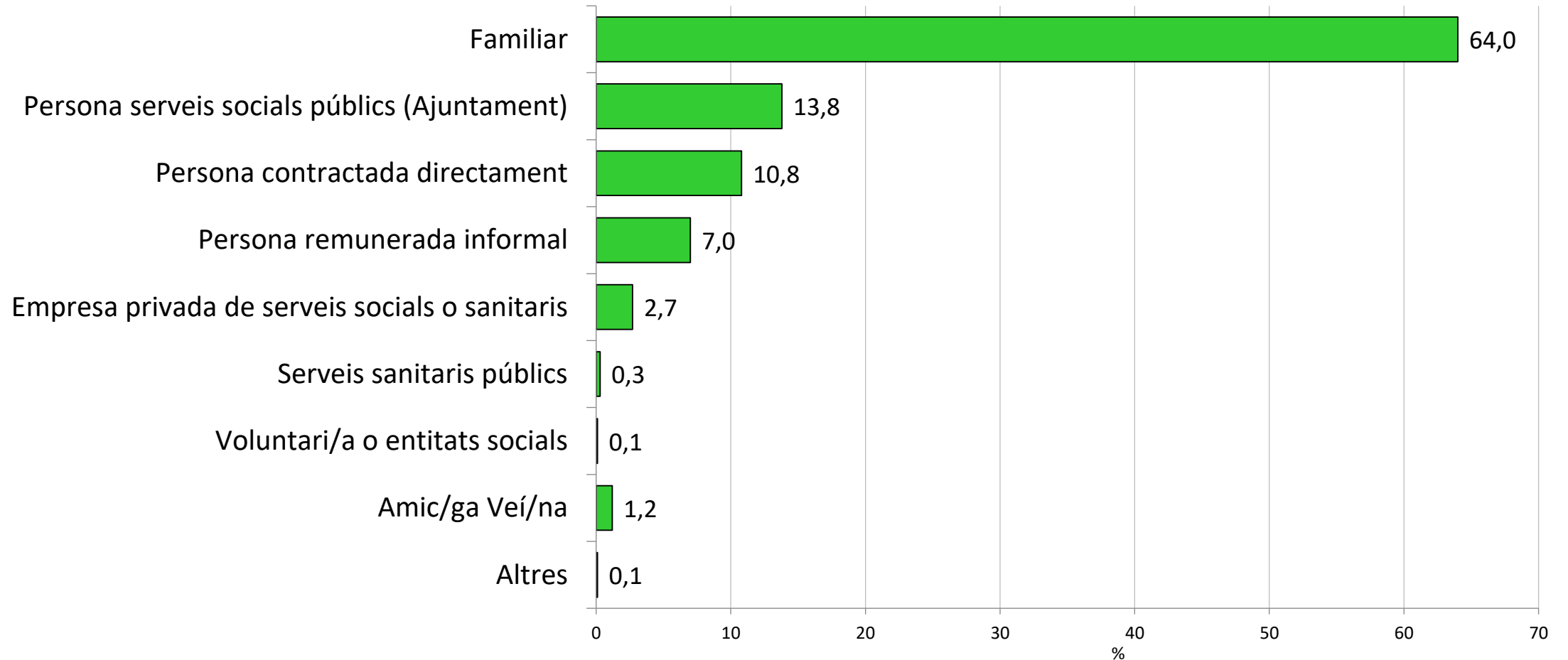
El **28,6%** de la mostra **necessita algun tipus de suport** durant la **nit**.

D'aquests, el **6,6%** **no tenen ningú** que els pugui ajudar a la nit.

6. Les persones cuidadores

Qui és la persona cuidadora principal?

% segons el principal tipus de persones que ajuden a realitzar les activitats quotidianes i de cura

La principal cuidadora en la majoria de casos és un familiar (64%)

Perfils de les persones cuidadores principals

% de persones cuidadores principals segons tipologia de la persona cuidadora i les seves característiques sociodemogràfiques

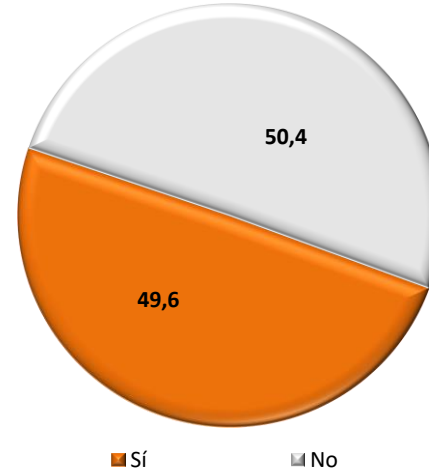
	Sexe		Origen		Edat				
	Home	Dona	Espanya	Fora	< 35	35-49	50-64	65-79	80 i més
				Espanya					
Familiar	37,2	62,8	95,4	4,6	1,4	5,9	35,1	31,4	26,2
Persona serveis socials públics (Ajuntament)	7,4	92,6	38,4	61,6	10,6	42,6	46,1	0,7	0,0
Persona contractada directament	0,6	99,4	4,7	95,3	21,1	34,7	42,2	2,0	0,0
Persona remunerada informal	1,9	98,1	10,4	89,6	39,6	25,0	29,2	6,3	0,0
Empresa privada de serveis socials o sanitaris	7,7	92,3	22,2	77,8	2,8	33,3	55,6	8,3	0,0
Amic/ga Veí/na	35,3	64,7	75,0	25,0	0,0	18,8	31,3	31,3	18,8

El 62,8% de les persones cuidadores principals que són familiars són dones

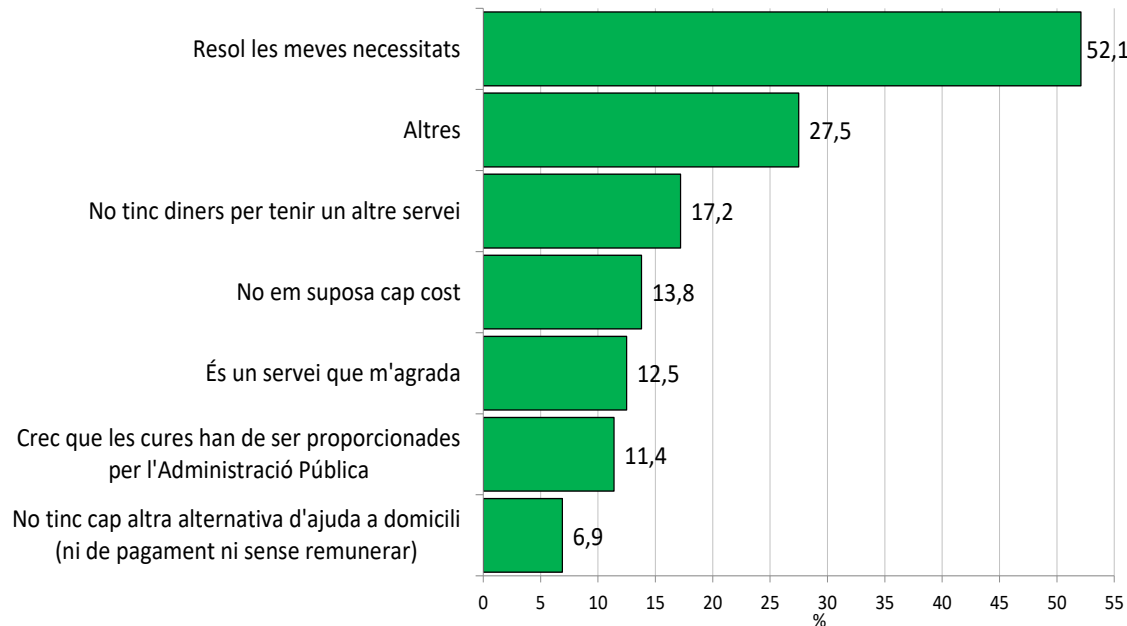
El 26,2% dels persones cuidadores principals que són familiars tenen 80 o més anys

7. Estratègies de cura i orientacions

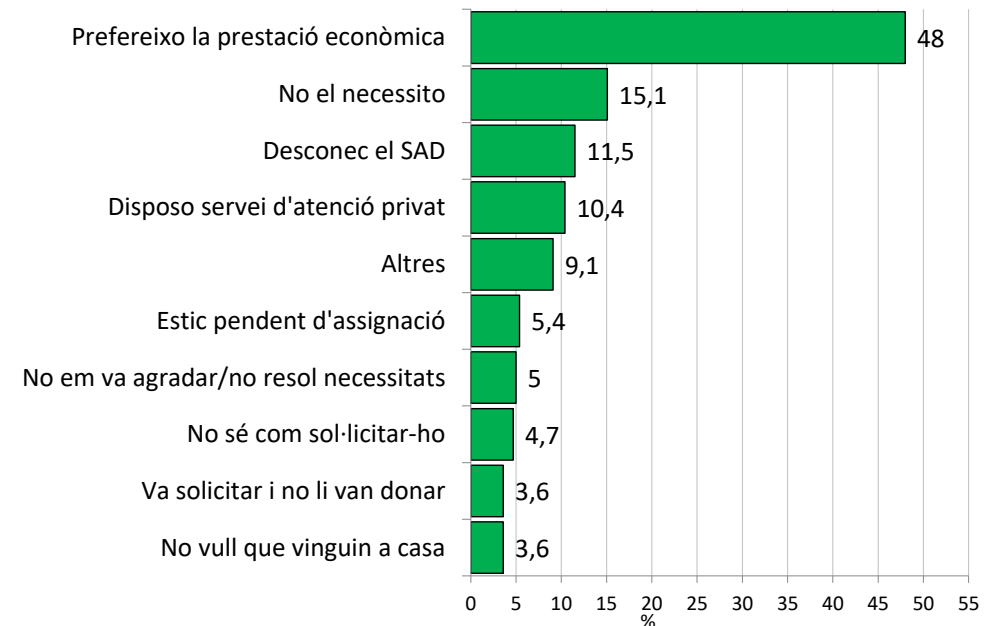
Tenen SAD

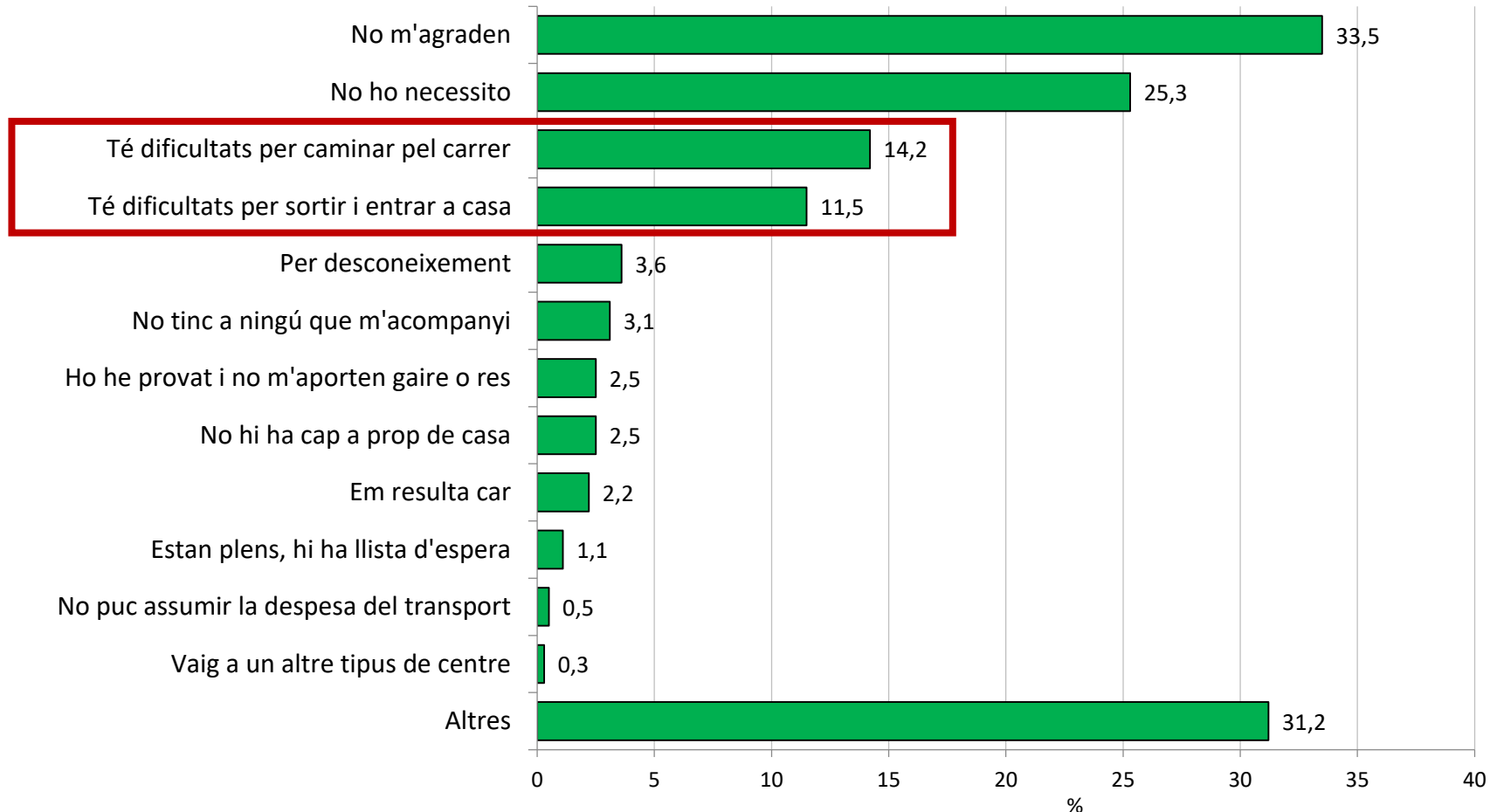
Motius tenen SAD

Motius NO tenen SAD

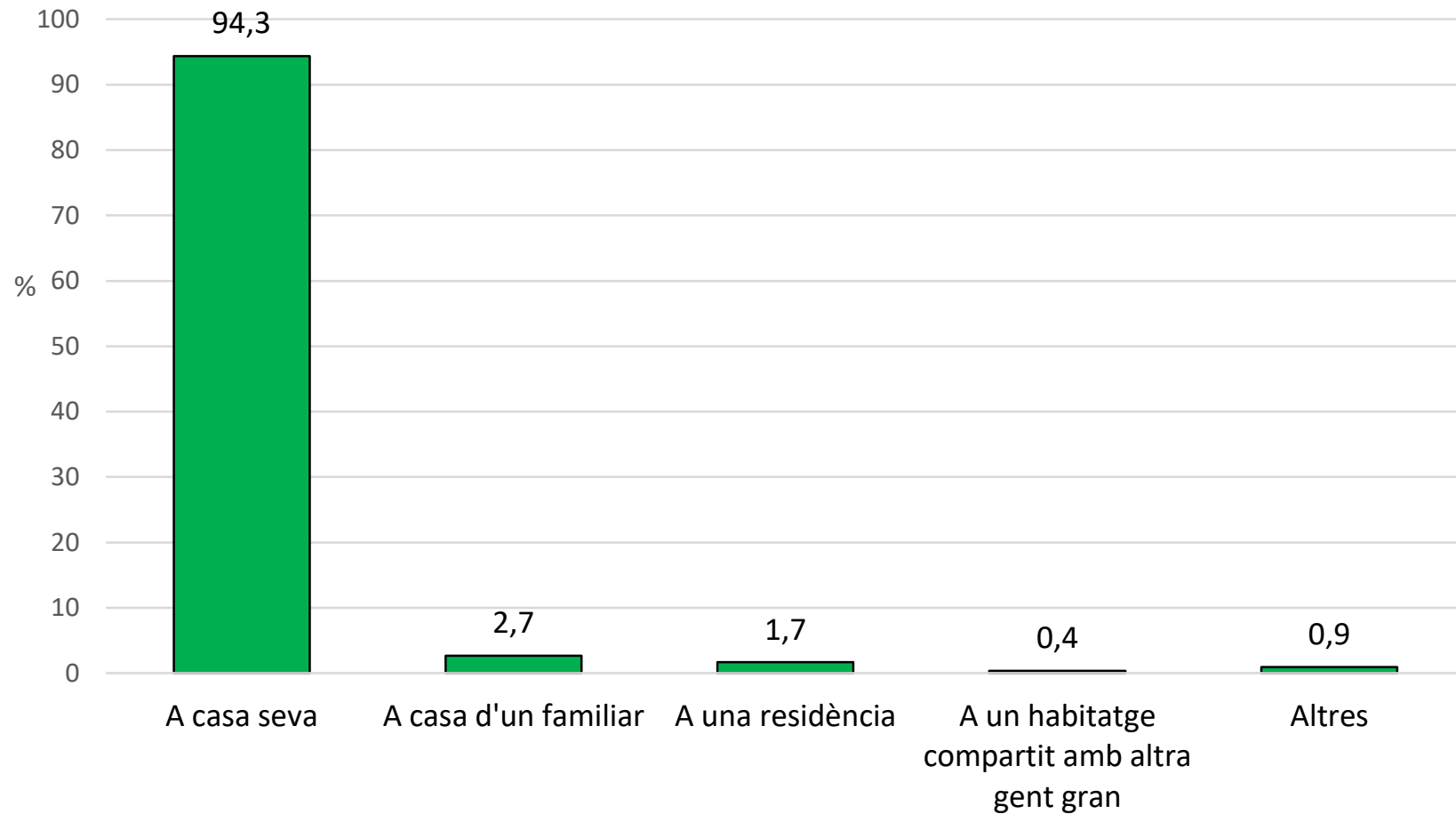
Motius pels quals no van al Centre de Dia

Només el **6,4%** de la mostra van anar al Centre de Dia en les darreres 4 setmanes. Els principals motius són perquè no els hi agrada (**33,5%**), no ho necessiten (**25,3%**), o tenen dificultats per arribar-hi (**25,7%**)

Quines són les preferències de cura?

Si pogués escollir, on li agradaria viure?

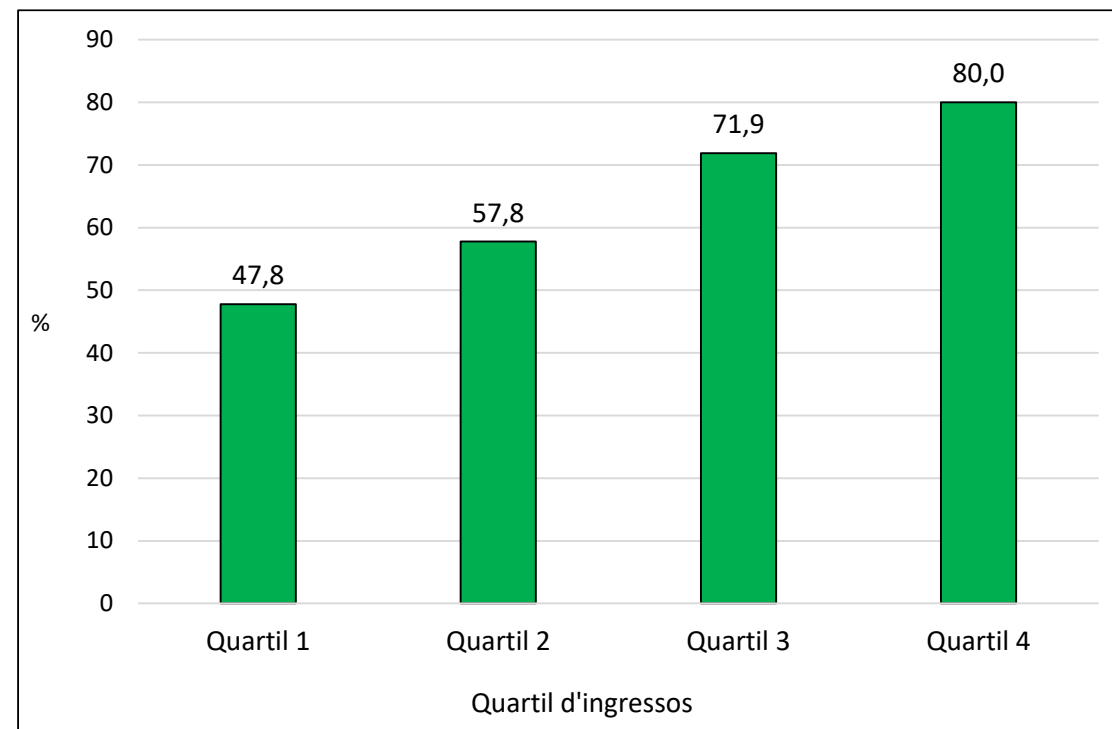

La amplia majoria de persones grans en SDF volen seguir residint a casa seva

Quines són les preferències de cura?

	%
Atenció i cures familiars	62,0
Personal contractat	23,0
Personal Administració Pública (Atenció Domiciliària)	33,1
Centres especialitzats	4,5
Servei de Teleassistència	43,5
Altres	2,5

Cures familiars * ingressos

S'incrementa la **preferència** de cures per part de **familiars** en les llars amb **ingresos més elevats**

Tenen el que volen? *Match/Mismatch*

Match per cada un dels tipus de cures

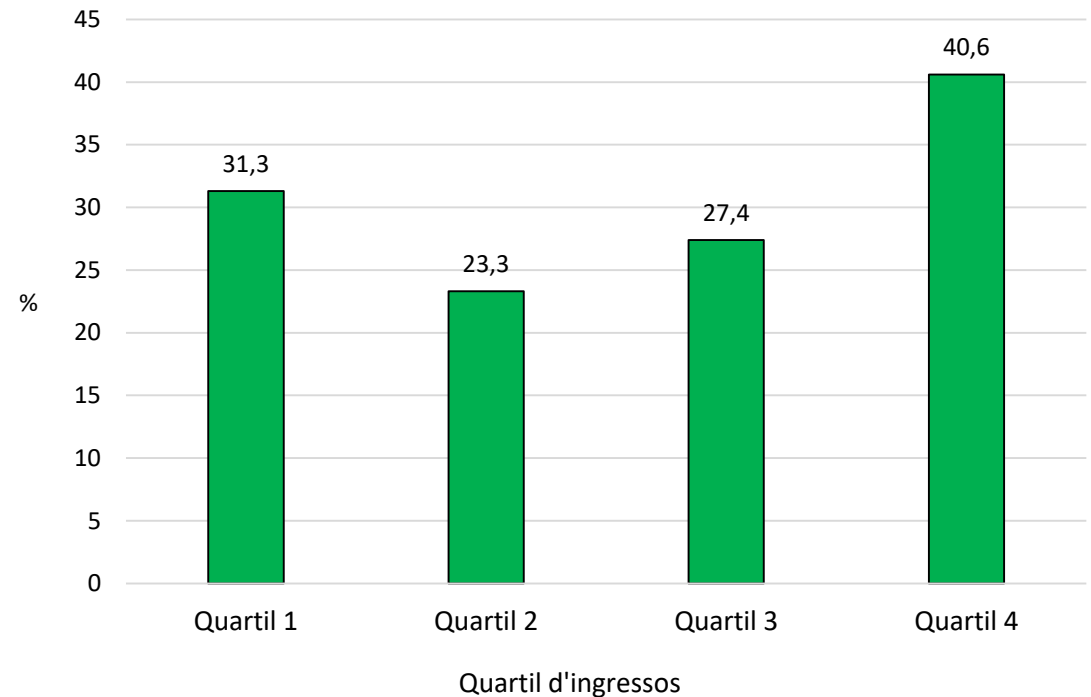
Volen un familiar	Tenen un familiar	
	No	Sí
No	50,6	49,4
Sí	22,5	77,5

Volen servei Aj.	Tenen servei Aj.	
	No	Sí
No	59	41,0
Sí	31,3	68,7

Volen remunerat	Tenen remunerat	
	No	Sí
No	71,7	28,3
Sí	32,2	67,8

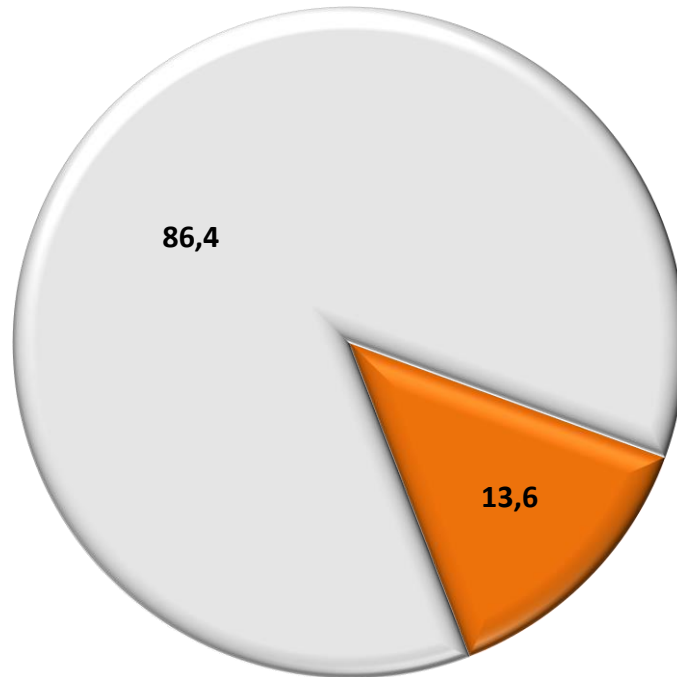
Que encaixi la **combinació exacte** de tipus de cura que volen amb el que reben/tenen: **29,2%**

Match Exacte * Ingressos

Per **edat** també hi ha **diferències sig.**
66-75: 39,1%; 76-85: 30,2%; >85: 25,%

8. Suport social i soledat

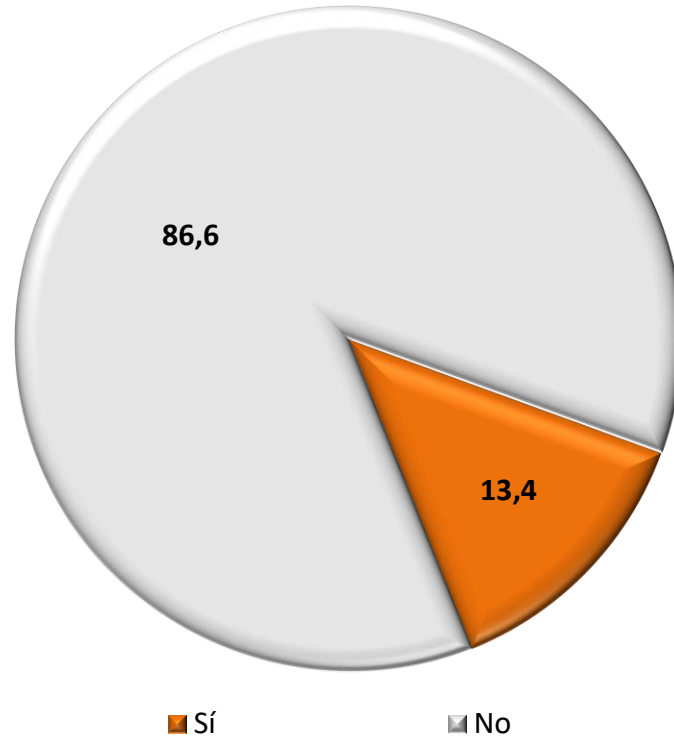

■ Se sent sol/a ■ No se sent sol/a

Segons l'indicador de soledat d'UCLA-3 (sentiment de soledat no desitjada), el **13,6%** de les persones en SDF se senten soles

	Se sent sol/a (%)
Total	13,6
Sexe de la persona en SDF	
Home	11,1
Dona	14,5
Grups d'edat	
66-75	17,3
76-85	11,9
85 i més anys	13,5
Viu sol/a	
Sí	20,3
No	11,0
Estrats barris	
Estrat 1	16,1
Estrat 2	11,3
Estrat 3	13,0
Quartils ingressos	
Q1	17,4
Q2	13,9
Q3	9,5
Q4	12,1
Grau dependència	
Grau I	13,8
Grau II	12,0
Grau III	20,3
Discapacitat reconeguda	
Sí	15,3
No	10,8

Baix suport social percebut

Segons l'indicador de suport social de l'escala Duke-UNC, el **13,4%** té **baix suport social percebut**

Baix suport social percebut (%)

Total	13,4
Sexe de la persona en SDF	
Home	12,2
Dona	13,8
Grups d'edat	
66-75	13,8
76-85	12,2
85 i més anys	14,0
Viu sol/a	
Sí	22,9
No	9,7
Estrats barris	
Estrat 1	16,5
Estrat 2	9,5
Estrat 3	13,7
Quartils ingressos	
Q1	19,2
Q2	17,1
Q3	7,6
Q4	7,1
Grau dependència	
Grau I	15,0
Grau II	10,4
Grau III	13,5
Discapacitat reconeguda	
Sí	15,0
No	12,8

Anàlisi qualitativa

Entevistes DEPCURA-BCN

- Voluntat per participar en l'entrevista: signatura document amb dades contacte
- Condicions per seleccionar la mostra:
 - Persona en SDF qui ha respost l'enquesta (bona capacitat de comunicació i d'enteniment)
 - Persona en SDF qui ha signat document de participació
- Total: **30 entrevistes** (novembre-desembre 2023)

Perfil	Sexe	Convivència	Nivell renda	Núm. entrevistes
1	H	Sol	Baix	2
2	H	Sol	Mig-Alt	2
3	H	Acompanyat	Baix	3
4	H	Acompanyat	Mig-Alt	3
5	D	Sola	Baix	5
6	D	Sola	Mig-Alt	5
7	D	Acompanyada	Baix	5
8	D	Acompanyada	Mig-Alt	5

- 3 àmbits d'anàlisi (prèviament contrastats amb la literatura científica):
 1. Procés de **presa de decisions**: des del moment de ser conscient de la necessitat d'ajuda; persones que hi intervenen
 - H: La presa de decisions en les estratègies de cura serà diferent en funció de les característiques sociodemogràfiques (renda, convivència, si ha estat anteriorment cuidador...)
 2. Ajust de les **expectatives de cura a la realitat**
 - H: **Les preferències en la presa de decisions són adaptatives**, l'ideal va variant en funció de l'avenç de la situació de dependència
 3. **Preparació a l'envelliment**
 - H: La preparació a l'envelliment modifica la presa de decisions i satisfacció

➤ Alguns resultats:

1. Les persones en SDF entrevistades són les que prenen les seves pròpies decisions
 - Consulten o comenten amb parella o fills/es, si en tenen
 - Cal tenir en compte que són les persones que estan cognitivament bé
2. **Capacitat adaptativa** en totes les etapes del procés de dependència
 - Des del reconeixement de la necessitat d'ajuda
 - A la previsió de futur
3. Arribada de l'envelliment "per sorpresa"
 - Ningú s'havia preparat en primera instància
 - Apareixen "algunes previsions" quan avança el discurs